

Plnomocenství ke sporu.

I. Pojem.

Plnomocenství ke sporu (procesní plnomocenství) jest prohlášení, kterým strana sporná zmocňuje osobu třetí k tomu, aby tato za ni spor projednala. Objem tohoto plnomocenství jest, jak co do obsahu, tak i co do trvání a účinků zákonem přesně stanoven. Strana udělující plnomocenství ke sporu nemůže toto dle své libosti obmeziti a učiní-li tak, jsou tato obmezení vůči osobám třetím bezúčinná. Toliko výjimečně dovoleno jest straně obmeziti plnomocenství ve příčině naložení se sporem a ve příčině řízení exekučního. Od plnomocenství ke sporu lišiti jest plnomocenství k jednotlivým úkonům sporným, jehož objem, účinek a trvání zpravidla posuzovati sluší dle obsahu plné moci v daném případě udělené a dle ustanovení práva hmotného (občanského, obchodního, směnečného).

II. Z pravidla není strana sporná povinna osobně spor projednávat, nýbrž může vedení sporu vznésti na plnomocníka. Výjimkou nařízeno býti může straně, aby se osobně dostavila k soudu v těchto případech:

1. uzná-li to předseda senatu za vhodné pro vyšetření sporného poměru a zjištění skutkového podkladu (§ 183 nov. s. ř.);
2. v řízení ve věcech manželských (§ 5 říz. ve v. manž.);
3. při důkazu výsledkem stran (§ 371 a násl. nov. s. ř.);
4. má-li strana vykonati přísahu, na níž smír mezi stranami uzavřený učiněn byl závislým (§ 205 nov. s. ř.).

Plnomocníkem procesním může býti každá svépravná osoba pohlaví mužského (§ 29 nov. s. ř.). V řízení ve věcech nepatrných může i manželce uděleno býti plnomocenství ke sporu (§ 449 nov. s. ř.). Naproti tomu vyloučiti může soudce z jednání osoby, které jsou mu známy jako pokoutníci (§ 29 odst. 1 nov. s. ř., čl. IV č. 5 úvod z. k nov. s. ř. a nař. ze dne 8. června 1857 č. 114 ř. z.).

Z ohledů veřejných a v zájmu stran, aby totiž tyto neznající formy řízení, jakož i způsobu vyličování děje sporného, vedení důkazů a přednesení právnických vývodů, nedoznaly snad ujmy na svých právech, nařizuje zákon stranám, aby v jistých případech zvolily sobě za plnomocníky advokáty. Případy ty jsou následující:

1. V řízení před sborovými soudy I. stolice, v řízení odvolacím, jak před soudem krajským (zemským), tak před soudem vrchním, a v řízení dovolacím před nejvyšším soudem musí strany sporné nezbytně advokáty zastoupeny býti (§ 27 odst. 1, 185, 463, 467 č. 5 a 506 č. 4 nov. s. ř.). V řízení exekučním, pokud příslušný jest sborový soud, musí býti strany zastoupeny advokáty jen dojde-li ke sporu, na př. byl-li podán odpor.

2. V místech, kde aspoň dva advokáti sídlí, musí sobě strany ve sporech o obnos, který 500 zl. přesahuje, zvoliti za plnomocníky advokáty, ač-li samy spor nechtějí projednati (§ 29 nov. s. ř.).

3. Není-li strana způsobilou, aby sama před soudem projednávala (na př. je-li slabomyslnou, hluchoněmou atd.), může soudce jí naříditi, aby sobě přivzala advokáta.

III. Zákonný objem.

Plnomocenství ke sporu obsahuje v sobě tato oprávnění:

1. podati a přijmouti žalobu a předsebráti všechny procesné úkony k rozepři se vztahující, jakož i jednání, která vyvolána jsou žalobou na

vzájem, obnovou řízení, návrhem na prozatímná opatření nebo vznesením žaloby intervenční (§ 16 s. ř.);

2. uzavíratí smíry o předmětu sporu, uznati nároky odpůrcem tvrzené i vzdáti se nároků zmocnitelem ku platnosti přiváděných;

3. zahájití exekuci proti odpůrci, předsebráti všechny úkony v exekučním řízení na straně exekventově se naskytující, a vydobyti zjištění;

4. přijmouti náklady sporu, jež odpůrce má nahraditi;

5. je-li plnomocníkem advokát, může tento plnomocenství ke sporu nebo plnomocenství, jemu pro jednotlivé úkony udělené, převéstí na jiného advokáta, a při jednáních může se dáti zastupovati advokátním kandidátem k substituci oprávněným a u něho zaměstnaným (viz čl. Kandidáti advokacie). Při úkonech, k jichž provedení není třeba zastoupení advokátem, může sobě advokát zřídití zástupce, který není kandidátem advokacie. Otázka, které úkony tím rozuměti dlužno, jest spornou. (Viz o tom článek Fliedrův v »Právniku«, r. 1897, str. 782.)

Objem plnomocenství ke sporu jest neobmezený. Toliko výjimkou lze obmeziti plnomocenství to ve příčině: uzavírání smírů o předmětu sporném, uznání nároků odpůrcem tvrzených, vzdání se nároků zmocnitelem činěných, zahájení exekuce proti odpůrci, provedení veškerých úkonů exekučních na straně exekventově se naskytujících a vydobyti řízení zjišťovacího. Obmezení tato jsou však platná jen potud, pokud odpůrci zvláště byla oznámena (§ 32 s. ř.).

IV. Ú č i n e k.

Úkony, na základě plnomocenství ke sporu plnomocníkem předsevzaté, mají proti odpůrci též účinek, jako kdyby je byla předsevzala strana sama. Toliko doznání a jiná prohlášení o skutečnostech může strana zároveň s plnomocníkem k soudu se dostavivší bezúčinnými učiniti, když tvrzení ta ihned odvolá nebo pozmění (§ 34 s. ř.). Plnomocenství ke sporu nepozbývá platnosti smrtí zmocnitelovou neb jakoukoli změnou v jeho osobě neb osobě jeho zákonného zástupce nastalou (§ 35 s. ř.), ovšem ale vyhlášením konkursu (§ 1024 o. o. z.).

V. Forma plnomocenství ke sporu.

Plnomocenství ke sporu uděliti lze buď písemně zřízením zvláštní listiny nebo prohlášením do protokolu před soudem.

1. Pravidlem jest, že udílí se plnomocenství ke sporu ve formě písemné. Předpisuje § 30 s. ř., že advokáti a plnomocníci hned při prvním úkonu sporném, který v rozepři předseberou, prokázati mají své plnomocenství listinou (listem mocným), kterouž jest předložiti soudu buď v prvopise neb ověřeném opise a která může u soudu býti ponechána. Bylo-li plnomocenství uděleno listinou soukromou a vznikne-li pochybnost o její pravosti, může soud k návrhu nebo z úřední povinnosti naříditi, aby podpis zmocnitelův byl soudně nebo notářsky ověřen. Je-li plnomocníkem advokát nebo notář soudu známý, spokojí se soud v případě tomto, když tento odvolav se ku své přísaze pravost podpisu potvrdí. Nařízení soudu, aby podpis zmocnitelův byl ověřen, nelze zvláštní stížností vzíti v odpor (§ 30 s. ř.).

2. Před soudy okresními může plnomocenství ke sporu uděliti strana osobně se svým plnomocníkem k roku soudnímu se dostavivší též prohlášením do protokolu (§ 30 odst. 2. s. ř.).

VI. Zánik plnomocenství ke sporu.

Plnomocenství ke sporu zaniká:

1. zemře-li plnomocník neb stane-li se k zastupování nezpůsobilým (na př. byl-li dán v opatrovnictví, byl-li advokát vymazán z listiny advokátů atd.);

2. byl-li vyhlášen konkurs na jmění strany nebo jmění plnomocníka.

3. Odvoláním. Odvolá-li strana plnomocenství ke sporu, stává se toto odvolání teprve tehdy proti odpůrci účinným, až se mu to zvláštním podáním ohlásí. Ve sporech, v nichž strany advokáty zastoupeny býti musí, nutno zároveň s odvoláním oznámiti též jméno jiného advokáta.

4. Výpovědí. Jako odvolání nabývá i výpověď plnomocenství ke sporu proti odpůrci teprve tehdy účinnosti, až mu tato (v procesu advokátském kromě toho též jméno nového advokáta) podáním oznámena byla. Po výpovědi jest plnomocník zavázán a oprávněn, pokud toho jest třeba, aby zmocnitel chráněn byl před ujmami právními, tohoto po 14 dní ještě zastupovati (§ 36 s. ř.).

VII. Nedostatek plnomocenství ke sporu.

Soud přihlížeti má z úřední povinnosti a v každém období sporu k tomu, nedostává-li se snad osobám strany zastupujícím řádného plnomocenství. Ve sporech, v nichž zastupování stran advokáty jest nezbytno, předepsáno jest, aby hned v žalobě a odpovědi bylo vykázáno, že strany přivzaly sobě advokáty. Nestalo-li se tak, vyzve předseda senátu strany, aby v určité neprodlužitelné lhůtě mocné listy svých advokátů předložily, a nevyhoví-li strany tomuto příkazu, zamítne dotyčná podání (§ 37 s. ř.). Toliko výjimečně může soud ku předsevzetí nutných úkonů procesních prozatímně připustiti plnomocníka, který nemůže plnomocenství vykázáti, a sice buď, složí-li tento jistotu za náklady a škody nebo též bez ní. Soud může v tomto případě zároveň naříditi, aby dodatečně vykázáno bylo buď plnomocenství neb schválení strany a může až do té doby s vydáním příslušného rozhodnutí neb opatření posečkati. Prošla-li lhůta k tomu ustanovená marně, pokračuje se ve sporu bez ohledu na toto zakročení. Odpůrci přísluší pak nárok na náhradu nákladů a škody, které jemu tímto prozatímním připuštěním vzešly (§ 38 s. ř.). Usnesení o náhradě nákladů a škody lze samostatnou stížností v odpor vzíti. Z ostatních usnesení v této příčině učiněných jest samostatná stížnosť vyloučena (§ 38 odst. 3 s. ř.).

Literatura: Prof. Dr. Ott, Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního, Praha, 1897, I. díl, str. 195 a násl.

Plody a nabytí plodů.

I. Pojem a druhy.

Plody jsou výtěžky z jisté věci, která určena jest k tomu, aby je skytala. Plody tvoří část dotyčné věci (věci hlavní), pokud s ní spojeny jsou (fructus pendentes). Teprve oddělením stávají se věcmi samostatnými (fructus separati). Všeobecně platí zásada, že vše, co pomocí nějaké věci se vyrobí, náleží tomu, kdo to vyrobil. Rozeznáváme plody právnícké čili civilní (fructus civiles), t. j. jakýkoli výtěžek, který nějaký majetek (věc nebo právo) následkem právního poměru, v němž se právě nalézá, poskytuje na př. úroky nájemné (quod non natura pervenit, sed jure percipitur l. 62. pr. D. de R. V. 6. 1), protivou ku plodům přirozeným (fructus naturales).